

บทที่ 7

การอุทธรณ์

เมื่อข้าราชการผู้ใดถูกลงโทษทางวินัย กฎหมายให้สิทธิข้าราชการผู้นั้นอุทธรณ์คำสั่งของผู้บังคับบัญชาได้ การอุทธรณ์เป็นหลักประกันความเป็นธรรมสำหรับข้าราชการ การจัดให้มีหลักประกันเพื่อคุ้มครองหรือให้ความเป็นธรรมเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งในการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองป้องกันมิให้ข้าราชการต้องถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ความหมาย

การอุทธรณ์ หมายถึง การที่ผู้ถูกลงโทษทางวินัยร้องขอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายได้หยิบยกเรื่องของตนขึ้นพิจารณาใหม่ให้เป็นไปในทางที่เป็นคุณแก่ตน โดยทั่วไป การอุทธรณ์หมายถึง การที่ผู้ถูกกระทบสิทธิจากคำสั่งของฝ่ายปกครองใช้สิทธิโต้แย้งขอให้เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่ง

ความสำคัญ

การอุทธรณ์ เป็นกระบวนการตรวจสอบหรือควบคุมการกระทำของฝ่ายปกครอง เพื่อให้การใช้อำนาจของฝ่ายปกครองเป็นไปโดยถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อเป็นหลักประกันความเป็นธรรมและความมั่นคงในอาชีพข้าราชการ ทำให้ผู้บังคับบัญชาเพิ่มความระมัดระวังในการพิจารณาดำเนินการสั่งลงโทษ

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย เป็นกลไกที่สำคัญของการควบคุม ตรวจสอบ ความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องมาจากการลงโทษทางวินัยของข้าราชการ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ถูกลงโทษทางวินัย อาจอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในหมวด 9 มาตรา 121 และมาตรา 122 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ประกอบกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. 2550

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย มีหลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้

1. เงื่อนไขในการอุทธรณ์

1.1 ผู้อุทธรณ์

ต้องเป็นผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัยและไม่พอใจผลของคำสั่งลงโทษ ผู้อุทธรณ์ต้องอุทธรณ์เพื่อตนเองเท่านั้น ไม่อาจอุทธรณ์แทนผู้อื่นหรือให้ผู้อื่นอุทธรณ์แทนได้

1.2 ระยะเวลาอุทธรณ์

ผู้อุทธรณ์ต้องอุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษ

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. 98/2547 การนับระยะเวลาอุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันทราบคำสั่งลงโทษทางวินัย หากผู้รับคำสั่งลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งในวันใด ให้นับวันถัดไปเป็นวันแรกของการนับระยะเวลา และหากวันสุดท้ายของระยะเวลาดตรงกับวันหยุดราชการ ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลา

1.3 การยื่นอุทธรณ์

การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือถึงประธาน ก.ค.ศ. หรือประธาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณี พร้อมลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์ ยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือส่วนราชการ ผู้ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของผู้พิจารณาอุทธรณ์ หรือจะยื่นผ่านผู้บังคับบัญชาก็ได้ การยื่นหนังสืออุทธรณ์ผู้อุทธรณ์อาจนำมายื่นเองหรือส่งทางไปรษณีย์ก็ได้ ในกรณีที่ส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์จะถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตราวันที่ซองหนังสือเป็นวันส่งหนังสืออุทธรณ์

ดังนั้น หนังสืออุทธรณ์ที่ส่งทางไปรษณีย์ผู้รับหนังสือจะต้องแนบซองหนังสือไว้กับหนังสืออุทธรณ์นั้นด้วย

1.4 หนังสืออุทธรณ์

หนังสืออุทธรณ์ต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายและเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่า ได้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไร พร้อมเอกสารหลักฐาน (ถ้ามี)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.87/2550 ข้อ 3 วรรคสอง ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ กำหนดว่า การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่า ได้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไร และลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์ แต่คำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ระบุเพียงว่า ข้าพเจ้าประสงค์ขออุทธรณ์คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ รายละเอียดจะจัดส่งมา ภายหลัง จึงเป็นคำอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนอุทธรณ์ฉบับที่สองแม้จะแสดง รายละเอียดข้ออ้างพร้อมเหตุผลโต้แย้งคำสั่งลงโทษก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ถือว่าคำอุทธรณ์ดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งของอุทธรณ์ฉบับแรก เนื่องจากพ้นกำหนดระยะเวลาการยื่นอุทธรณ์แล้ว และ หากจะยื่นเป็นคำอุทธรณ์ฉบับใหม่การนับระยะเวลาอุทธรณ์ก็ต้องเริ่มนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดี ได้รับทราบคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ซึ่งก็พ้นกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่ได้รับทราบ คำสั่งลงโทษแล้วเช่นกัน คำอุทธรณ์ฉบับที่สองจึงเป็นคำอุทธรณ์ที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา ตามมาตรา 126 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ประกอบข้อ 8 ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2540) ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้มีคำวินิจฉัยไม่รับอุทธรณ์ ของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

2. การอุทธรณ์โทษวินัยไม่ร้ายแรง

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ที่ผู้บังคับบัญชา สั่งด้วยอำนาจของตนเอง อาจอุทธรณ์ได้ดังนี้

2.1 อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

2.3 อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

2.3.1 กรณีที่เป็นการลงโทษตามมติ

2.3.2 กรณีที่เป็นการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.3 กรณีที่เป็นการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2.4 ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษได้ย้ายหรือโอนไปสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือส่วนราชการอื่น ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาที่ย้ายไปสังกัด หรือส่วนราชการที่โอนไปสังกัดนั้น

3. การอุทธรณ์โทษวินัยร้ายแรง

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ต้องอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ทั้งนี้ การร้องทุกข์คำสั่งให้ออกจากราชการ หรือคำสั่งพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน ก็ต้องร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. เช่นเดียวกัน

4. สิทธิของผู้อุทธรณ์

สิทธิของผู้อุทธรณ์ มีดังนี้

4.1 สิทธิที่จะคัดหรือตรวจรายงานการสอบสวน ในทางปฏิบัติผู้อุทธรณ์จะต้องขอต่อผู้สั่งลงโทษ และผู้สั่งดังกล่าวต้องอนุญาตให้คัดหรือตรวจรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน ทั้งนี้ เพื่อผู้จะอุทธรณ์จะได้มีโอกาสทราบข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน

ต่าง ๆ พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนในเรื่องที่จะอุทธรณ์นั้น และจะได้อุทธรณ์
แก้ข้อกล่าวหาได้เต็มที่นั่นเอง

4.2 สิทธิที่จะคัดหรือตรวจบันทึกถ้อยคำบุคคล พยานหลักฐานอื่น หรือเอกสาร
ที่เกี่ยวข้อง ผู้อุทธรณ์จะต้องขอต่อผู้สั่งลงโทษเช่นเดียวกับการขอคัดหรือตรวจรายงาน
การสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน แต่การจะอนุญาตให้คัดหรือตรวจบันทึกถ้อยคำ
บุคคล พยานหลักฐานอื่น หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือไม่นั้น อยู่ในดุลพินิจของผู้บังคับบัญชา
ที่สั่งลงโทษที่จะอนุญาตหรือไม่ก็ได้ โดยให้พิจารณาถึงประโยชน์ในการรักษาวินัยของ
ข้าราชการ ตลอดจนเหตุผลและความจำเป็นเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น ความปลอดภัยของพยาน เป็นต้น
และต้องดำเนินการภายในกรอบของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

4.3 สิทธิที่จะคัดค้านอนุกรรมการ หรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์

ผู้อุทธรณ์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการ หรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์ ถ้าผู้นั้น
มีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
- (2) มีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
- (3) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้อุทธรณ์
- (4) เป็นผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ
- (5) เป็นผู้กล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดา

มารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหา

การคัดค้านอนุกรรมการ หรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์นั้น ต้องแสดงข้อเท็จจริง
ที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือก่อนที่ อ.ก.ค.ศ.
เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านตาม (1) – (5) อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้น
จะขอถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ได้ ถ้าอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นไม่ได้ขอถอนตัว

ให้อนุกรรมการหรือกรรมการที่เหลืออยู่นอกจากอนุกรรมการหรือกรรมการผู้ถูกคัดค้าน พิจารณาข้อเท็จจริงที่คัดค้าน หากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือ ให้แจ้งอนุกรรมการหรือ กรรมการผู้ขึ้นทราบ และมีให้ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้น เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่าการให้อนุกรรมการ หรือกรรมการผู้ขึ้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ ได้ความจริงและเป็นธรรม จะให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้ขึ้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์ก็ได้

4.4 สิทธิที่จะขอแถลงการณ์ด้วยวาจา

ในการอุทธรณ์ ถ้าผู้อุทธรณ์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจา ให้แสดงความประสงค์ ไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ แต่ต้องยื่นหรือส่งหนังสือขอแถลงการณ์ ด้วยวาจานั้นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ไต่ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ ส่วนราชการหรือหน่วยงาน ฝ่ายเลขานุการของผู้พิจารณาอุทธรณ์ จะมีหนังสือแจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จะพิจารณา อุทธรณ์

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจา หากผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์เห็นว่า การแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ จะให้งดการแถลงการณ์ ด้วยวาจาก็ได้

4.5 สิทธิที่จะส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม

เมื่อไต่ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ไว้แล้ว ผู้อุทธรณ์จะยื่นหรือส่งคำแถลงการณ์ หรือเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมก่อนที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. เริ่มพิจารณาอุทธรณ์ก็ได้ โดยยื่นหรือส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

4.6 สิทธิที่จะขอถอนอุทธรณ์

เมื่อไต่ยื่นอุทธรณ์ไว้แล้ว ผู้อุทธรณ์จะขอถอนอุทธรณ์ก่อนที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี จะพิจารณาวินิจฉัยเสร็จสิ้นก็ได้

โดยทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เมื่อผู้อุทธรณ์ได้ถอนอุทธรณ์แล้วการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นอันระงับ

4.7 สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่พอใจคำวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือการพิจารณาอุทธรณ์ล่าช้า ผู้อุทธรณ์มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. 442/2545, ที่ อ. 3/2546 และ ที่ อ. 109/ 2546 ข้าราชการครูผู้ถูกสั่งลงโทษทางวินัยจะต้องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยต่อผู้มีอำนาจ พิจารณาอุทธรณ์เสียก่อน จึงจะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ตามมาตรา 42 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

การพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อมีการอุทธรณ์ นิติกรเจ้าของสำนวนอุทธรณ์มีหน้าที่สรุปสำนวน โดยตรวจสอบและ เสนอความเห็นในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ตามประเด็นข้อโต้แย้งของผู้อุทธรณ์ จัดเข้าวาระ การประชุมเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจของผู้พิจารณาอุทธรณ์

1. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอุทธรณ์

ในการพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง จะพิจารณาจากความชอบด้วยข้อกฎหมายและความชอบด้วยข้อเท็จจริง โดยมีหลักเกณฑ์ ในการพิจารณา ดังนี้

1.1 พิจารณาข้อเท็จจริงจากสำนวนการสืบสวน หรือการพิจารณาในเบื้องต้นตาม มาตรา 95 และสำนวนการสอบสวนทางวินัยตามมาตรา 98 หรือสำนวนการสืบสวนเอกสาร หลักฐานที่แสดงข้อเท็จจริงกรณีเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง หรือสำนวนการไต่สวนของ ป.ป.ช. หรือตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้รับฟังข้อเท็จจริงตามนั้น

1.2 ในกรณีจำเป็นและสมควรขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใด ๆ หรือขอให้ผู้แทนหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท ข้าราชการ หรือบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาได้

1.3 ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ขอแสดงการณ์ด้วยวาจา หาก อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาเห็นว่า การแสดงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ จะให้งดการแสดงการณ์ด้วยวาจาก็ได้

1.4 ในกรณีที่นัดให้ผู้อุทธรณ์มาแสดงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม หน่วยงานฝ่ายเลขานุการต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่สั่งลงโทษหรือเพิ่มโทษทราบด้วยว่า ถ้าประสงค์จะแสดงแก้ก็ให้มาแสดงแก้หรือมอบหมายเป็นหนังสือให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนมาแสดงแก้ต่อที่ประชุมครั้งนั้นได้ ทั้งนี้ ให้แจ้งล่วงหน้าตามควรแก่กรณี และเพื่อประโยชน์ในการแสดงแก้ดังกล่าว ให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่สั่งลงโทษหรือเพิ่มโทษ หรือผู้แทนเข้าฟังคำแสดงการณ์ด้วยวาจาของผู้อุทธรณ์ได้

1.5 ในการพิจารณาอุทธรณ์ ถ้า อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. เห็นสมควรที่จะต้องสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์แห่งความถูกต้องและเหมาะสมตามความเป็นธรรม ก็มีอำนาจสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น โดยจะสอบสวนเองหรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้สอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมแทนก็ได้ หรือกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบส่งไปให้ผู้สอบสวนเดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้

1.6 ในการสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม ถ้า อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. หรือคณะกรรมการสอบสวนที่ได้รับแต่งตั้ง เห็นสมควรส่งประเด็นหรือข้อสำคัญใดที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องที่หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา ก็มีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญนั้นส่งไปเพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องที่ หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษานั้น ทำการสอบสวนแทนได้

2. การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์โทษไม่ร้ายแรง

การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์โทษไม่ร้ายแรง มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

2.1 ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษถูกต้องและเหมาะสมกับความผิดแล้วให้มีมติยกอุทธรณ์

2.2 ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่ควรได้รับโทษหนักขึ้น ให้มีมติให้เพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่หนักขึ้น

2.3 ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ควรได้รับโทษเบาลง ให้มีมติให้ลดโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่เบาลง

2.4 ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งเป็นการกระทำความผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ ให้มีมติให้สั่งงดโทษโดยทำเป็นทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

2.5 ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้อง และเห็นว่าการกระทำของผู้อุทธรณ์ไม่เป็นความผิดวินัยหรือพยานหลักฐานยังฟังไม่ได้ว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดวินัย ให้มีมติให้ยกโทษ

2.6 ถ้าเห็นว่าการขอความในคำสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้มีมติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความให้เป็นการถูกต้องเหมาะสม

2.7 ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 98 วรรคสอง และดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

2.8 ในกรณีที่เห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. หรือเห็นว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้มีการดำเนินการทางวินัยตามมาตรา 98 วรรคสองแล้ว ให้มีมติเพิ่มโทษเป็นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

2.9 ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์มีกรณีที่เหมาะสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือให้ออกจากราชการ กรณีไม่เลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามมาตรา 110 (4) หรือกรณีหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 111 หรือกรณีมีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน ตามมาตรา 112 ให้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

2.10 ถ้าเห็นสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใด เพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมาย และมีความเป็นธรรม ให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

การออกจากราชการของผู้อุทธรณ์ไม่เป็นเหตุที่จะยุติการพิจารณาอุทธรณ์ แต่จะมีมติให้เพิ่มโทษ ตาม 2.2 หรือให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือให้ออก ตาม 2.9 ไม่ได้ และถ้าเป็นการออกจากราชการเพราะตาย จะมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ตาม 2.7 หรือจะมีมติเพิ่มโทษเป็นปลดออกหรือไล่ออก ตาม 2.8 ไม่ได้เช่นเดียวกัน

ในกรณีที่มีผู้ถูกลงโทษทางวินัยในความผิดที่ได้กระทำร่วมกัน และเป็นความผิดในเรื่องเดียวกัน โดยมีพฤติการณ์แห่งการกระทำอย่างเดียวกัน เมื่อผู้ถูกลงโทษคนใดคนหนึ่งใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว และผลการพิจารณาเป็นคุณแก่ผู้อุทธรณ์ แม้ผู้ถูกลงโทษคนอื่นจะไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์หากพฤติการณ์ของผู้ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์เป็นเหตุในลักษณะคดีอันเป็นเหตุเดียวกับกรณีของผู้อุทธรณ์แล้ว ให้มีมติให้ผู้ที่ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้รับการพิจารณาการลงโทษให้มีผลในทางที่เป็นคุณเช่นเดียวกับผู้อุทธรณ์ด้วย

3. การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์โทษร้ายแรง

การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์โทษวินัยร้ายแรง ให้นำหลักเกณฑ์ในการพิจารณาวินิจฉัยโทษไม่ร้ายแรงมาใช้โดยอนุโลม

4. การสั่งการตามมติ

เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ได้มีมติแล้ว ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 ต้องสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น และผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกไม่ได้ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งหรือปฏิบัติตามมติดังกล่าวแล้ว ต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบ พร้อมทั้งแจ้งสิทธิการฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายใน 90 วัน ให้ผู้อุทธรณ์ทราบด้วย เว้นแต่กรณีที่เป็นการพิจารณาอุทธรณ์โทษวินัยไม่ร้ายแรง แล้วเพิ่มโทษจากภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน เป็นโทษปลดออกหรือไล่ออก หรือให้ออกที่ไม่ใช่โทษ ให้แจ้งสิทธิการอุทธรณ์ หรือร้องทุกข์แล้วแต่กรณี ต่อ ก.ค.ศ. ได้อีกครั้งหนึ่งภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์

5. รูปแบบการวินิจฉัย

การจัดทำรายงานการประชุมและการจัดทำมติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือมติ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการจัดให้มีเหตุผลไว้ในคำวินิจฉัยด้วย ตามนัยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

6. สิทธิของผู้อุทธรณ์กรณียกอุทธรณ์หรือเปลี่ยนแปลงโทษ

6.1 ในกรณีที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. มีมติให้ยกอุทธรณ์ หรือเพิ่มโทษ หรือลดโทษ ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปไม่ได้ เว้นแต่กรณีมีมติให้เพิ่มโทษจากโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน เป็นโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ หรือมีมติให้สั่งให้ออกจากราชการ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิที่จะอุทธรณ์หรือร้องทุกข์แล้วแต่กรณี ต่อ ก.ค.ศ. ตามมาตรา 122 ได้อีกครั้งหนึ่ง

6.2 กรณีการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ เมื่อ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใดแล้ว ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ต่อไปอีกไม่ได้

6.3 เมื่อ ก.ค.ศ. มีมติให้ยกโทษ หรือให้ลดโทษจากโทษวินัยร้ายแรงเป็นภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน และให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการตามเดิม ก็ให้ผู้มีอำนาจ

ตามมาตรา 53 สั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งและวิทยฐานะเดิม หรือตำแหน่งในระดับเดียวกันที่ต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะที่ผู้นั้นมีอยู่ แนวทางปฏิบัติผู้บังคับบัญชาต้องยกเลิกคำสั่งเดิม และสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ ในการสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการต้องสั่งเป็นปัจจุบัน เมื่อสั่งกลับเข้ารับราชการแล้วในกรณีที่มีโทษจึงส่งลงโทษไปตามมติ

6.4 ในกรณีที่สั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ มาตรา 124 บัญญัติว่า ให้นำมาตรา 103 มาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือ กฎหมายรับรองให้ผู้อุทธรณ์มีสถานภาพเป็นข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ถูกปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ เสมือนเป็นผู้ถูกสั่งพักราชการ และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ผู้อุทธรณ์จึงมีสิทธินับอายุราชการต่อเนื่อง และมีสิทธิได้รับเงินเดือนในระหว่างถูกปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ³² ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า ต้องเป็นกรณีถึงที่สุดแล้วเท่านั้น

6.5 ในกรณีที่อุทธรณ์ฟังขึ้นในประเด็นข้อกฎหมาย เนื่องจากการลงโทษไม่เป็นไปตามกระบวนการขั้นตอน ที่กฎหมายกำหนด ทำให้คำสั่งลงโทษเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้บังคับบัญชา จึงต้องยกเลิกคำสั่งและสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ (เว้นแต่เป็นกรณีถูกพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน) แล้วดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อุทธรณ์ใหม่

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. 315/2549 หน่วยงานจะเบิกจ่ายเงินเดือนในระหว่างที่มีได้มาปฏิบัติราชการให้แก่ข้าราชการซึ่งถูกสั่งปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ก็ต่อเมื่อการดำเนินการทางวินัยถึงที่สุดแล้ว หากภายหลังจากมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งปลดออกหรือไล่ออกจากราชการแล้ว ยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยในข้อหาเดิมอีก ไม่ว่าจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ก็ตาม ถือได้ว่ากระบวนการดำเนินการทางวินัยยังไม่ถึงที่สุด หน่วยงานจึงยังไม่มีหน้าที่เบิกจ่ายเงินเดือนดังกล่าว

³² ระเบียบกรมบัญชีกลาง ว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการซึ่งออกจากราชการโดยคำสั่งลงโทษทางวินัย หรือคำสั่งให้ออกจากราชการแล้วได้รับการพิจารณายกเลิก เพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น พ.ศ. 2551

7. ผลของคำวินิจฉัยอุทธรณ์

ผลของคำวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือมติขององค์คณะผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีผลผูกพันหน่วยงานและผู้บังคับบัญชาให้ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย หรือตามมตินั้น

7.1 ในกรณีสั่งยกอุทธรณ์ มีผลเท่ากับผู้อุทธรณ์ได้รับโทษตามคำสั่งเดิมของผู้บังคับบัญชา

7.2 ในกรณีสั่งเพิ่มโทษ คำสั่งเพิ่มโทษมีผลลดล้างคำสั่งลงโทษเดิมของผู้บังคับบัญชา และถือว่าผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษตามคำสั่งเพิ่มโทษนั้น

7.3 ในกรณีสั่งลดโทษ คำสั่งลดโทษมีผลลดล้างคำสั่งลงโทษเดิมของผู้บังคับบัญชา และถือว่าผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษตามคำสั่งลดโทษนั้น

7.4 ในกรณีสั่งยกโทษ คำสั่งยกโทษมีผลลดล้างคำสั่งลงโทษเดิมของผู้บังคับบัญชา และถือว่าผู้อุทธรณ์ไม่เคยถูกลงโทษในกรณีนั้น

อนึ่ง คำสั่งลงโทษเดิมนั้น ต้องเก็บรวมไว้ในสำนวนเพื่อเป็นหลักฐานด้วย

8. อุทธรณ์ที่ไม่อาจรับไว้พิจารณาได้

อุทธรณ์ที่ไม่อาจรับไว้พิจารณาได้ตามกฎหมาย คือ

8.1 อุทธรณ์ที่ยื่นเกิน 30 วัน

8.2 อุทธรณ์ที่ผู้อุทธรณ์ไม่ลงลายมือชื่อในหนังสืออุทธรณ์

8.3 อุทธรณ์ที่เป็นการอุทธรณ์แบบสลับ

8.4 อุทธรณ์ที่ไม่มีสาระ